

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Власенка Лева Валерійовича на тему: «СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА
ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН
УКРАЇНИ З КНР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02
– світове господарство і міжнародні економічні відносини

I. Актуальність теми дослідження

На початку XXI ст. глобалізаційні процеси мають певні особливості, серед яких стрімке зростання могутності і впливу країн Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР), важливе місце серед яких займає Китайська Народна Республіка (КНР). Можливість України успішно інтегруватися в світовий економічний простір в умовах геополітичних і гео економічних змін залежить від здатності держави переглянути і удосконалити стратегії співробітництва, перш за все в сфері міжнародної торгівлі з провідними країнами-центрами глобальної економіки. В умовах уповільнення євроінтеграційного просування України, слід більше уваги приділити іншим векторам національних інтересів, особливо це стосується країн Південно-Східної Азії.

Торговельне співробітництво України і КНР має тривалу історію, обсяги товарообігу постійно зростають, китайські підприємці виявляють жвавий інтерес до вітчизняних ринків, ресурсів та економічних можливостей. Однак, на сьогоднішній час сальдо торгівлі України з КНР залишається від'ємним, структура торгівлі товарами є недосконалою, а стратегії подальшого розвитку зовнішньоторговельних відносин не сформовано. Поряд з позитивними наслідками, українсько-китайські двосторонні торговельні відносини мають і деструктивні елементи, розширюють спектр ризиків і створюють загрози для економічної безпеки України. З огляду на це тема дисертаційної роботи Власенка Л. В. «Стратегічні пріоритети та засоби розвитку зовнішньоторговельних відносин України

з КНР в умовах глобалізації» є своєчасною і актуальною як в науковому, так і в практичному сенсі.

II. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості

Отримані дисертантом висновки та рекомендації обґрунтовані на основі опрацювання великої кількості літературних джерел (344 позиції), законодавчих актів, які складають інституційний базис двостороннього співробітництва, використання різноманітних теоретико-методичних розробок, широкого спектру офіційної статистичної звітності для оцінки рівня ефективності співпраці України з КНР, виявлення визначальних тенденцій, динамічних характеристик та проблем активізації українсько-китайського економічного співробітництва. Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані в процесі дослідження, результати якого відображені у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів (с. 64-67, 142-145, 200-205) та у загальних висновках дисертації, що виносяться на захист (с. 205-210 рукопису дисертації та с. 13-15 автореферату). Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату, основними науковими працями дисертанта дозволяє визначити найбільш значущі теоретико-методичні положення та прикладні висновки і рекомендації автора, які характеризуються науковою новизною, відображають його внесок у розв'язання важливої проблеми обґрунтування теоретико-методичних засад, прикладних рекомендацій та засобів реалізації стратегічних пріоритетів українсько-китайських зовнішньоторговельних відносин в умовах глобалізації.

Найвагомішими науково новими результатами, що були отримані особисто дисертантом, є такі:

Автором обґрунтовані стратегічні пріоритети українсько-китайського співробітництва, зокрема: запропоновані напрямки удосконалення

інституційного базису двосторонніх відносин (с. 192 дисертації), структури двосторонньої торгівлі (с. 193-197 дисертації); шляхи модернізації вітчизняної транспортно-логістичної інфраструктури (с. 166-167 рукопису дисертації); визначені перспективні напрямки активізації інтеррегіональної співпраці між Україною та КНР (с. 173-178 дисертації); доведена важливість інтенсифікації співробітництва в гуманітарній сфері (с. 198-200). В процесі виконання дисертаційної роботи були визначені цілі та операційних завдань співробітництва, серед них: 1) оптимізації якісної структури торгівлі з використанням зовнішньоторговельної безпеки як цільової функції (с. 193-198 дисертації); 2) застосування секторально-інтеррегіональної моделі розвитку торговельних відносин між приморськими та «старопромисловими» регіонами України і містами-метрополіями КНР (с. 182-184 дисертації); 3) формування організаційно-інституціональної компоненти зовнішньої торгівлі, у тому числі в межах мегарегіонального інфраструктурного проекту «Новий шовковий шлях» (с. 191-192 дисертації, рис. 3.7); 4) усунення інституціональних перешкод розвитку торговельних відносин з акцентом на зменшенні культурної та лінгвістичної дистанції (с. 140, 151, 192).

Підчас виконання наведених вище завдань дисертантом удосконалено науково-методичні підходи до аналізу ступеня досконалості зовнішньоторговельних відносин з використанням бальних експертних оцінок та запропонованої методики матричної оцінки на основі визначення ключових індикаторів гуманітарних доміант партнерства (с. 122, 128, 130, 131, 140 рукопису дисертації; с. 10-11 автореферату); теоретико-методичні основи аналізу стану і обґрунтування пріоритетів розвитку зовнішньої торгівлі з країнами АТР, у тому числі з КНР, доведенням доцільності цільової зорієнтованості на зміцнення зовнішньоторговельної безпеки на основі модифікованого інтегрального індикатора безпеки (с. 63-64, 109 дисертації, рис. 2.18; с. 9 автореферату); просторову організаційно-функціональну компоненту інституціонального базису розвитку українсько-китайських зовнішньоторговельних відносин розширенням участі у Міжнародній ТПП

«Шовкового шляху», формуванням спільних регіональних ТПП та ділових рад (с. 192 дисертації, рис. 3.7).

При цьому дисертантом були систематизовані та застосовані вітчизняні та зарубіжні методичні підходи до аналітичних досліджень стану двосторонньої торгівлі, використані індекси та аналітичні показники міжнародної торгівлі, у тому числі:

- індекс подібності експорту (с. 58, 100 дисертації, рис. 2.14);
- індекс комплементарності зовнішньої торгівлі (с. 57, 103, 107 дисертації, рис. 2.15, 2.16);
- індекс торговельної спеціалізації (с. 59, 108 дисертації, рис. 2.17);
- індекс внутрігалузевої торгівлі (с. 60, 108 дисертації, рис. 2.17);
- індекс інтенсивності торгівлі (с. 58, 108 дисертації, рис. 2.17);
- індекс виявленої порівняльної переваги (с. 98-99 дисертації, рис. 2.12, 2.13).

Традиційні показники інтенсивності та ефективності двосторонньої торгівлі були доповнені доведеною в роботі об'єктивною необхідністю оцінки впливу позаекономічних чинників потужності держави (с. 154 дисертації) та гуманітарного розвитку на основі модифікованого комплексного індикатора та індексу Хофстеде (с. 124-126 рукопису дисертації).

Важливим надбанням автора є використання матриця оцінки ефективності та ступеня досконалості інституційного базису партнерства (с. 121-122 дисертації) на основі бальних оцінок яка враховує наступні визначальних чинники впливу на міжнародну торгівлю: географічну близькості, культурну подібності бізнес-середовищ, ментальну єдність, лінгвістичну відстань, наявність впливової діаспори, кількість чинних міжнародних договорів, спільну участь у міжнародних організаціях (с. 11 автореферату).

Позитивною рисою дослідження є те, що теоретичні положення і висновки знайшли своє відображення у конкретних рекомендаціях, впровадження яких сприятиме удосконаленню зовнішньоторгівельної політики взагалі і торговельних стосунків України та КНР зокрема, їх

ефективному подальшому розвитку, протидії викликам і загрозам економічній безпеці держави.

III. Теоретична цінність отриманих результатів роботи

Наукові положення і теоретичні висновки, отримані за результатами дослідження, які стосуються обґрунтування теоретико-методичних засад формування стратегічних пріоритетів розвитку українсько-китайських зовнішньоторговельних відносин, утворюють теоретичну цінність роботи для подальших досліджень у сфері двосторонніх торговельних відносин в умовах інтеграції України в глобальний економічний простір. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій за темами «Проблеми і перспективи участі України в процесах глобальної економічної інтеграції», «Напрями та механізми зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання в процесі європейської інтеграції», «Стратегічні пріоритети економічної безпеки розвитку України в умовах глобальної економіки».

IV. Практична значущість висновків та рекомендацій дослідження

Прикладне значення дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні стратегічних напрямів двостороннього партнерства і економічного розвитку України і КНР та гармонізації їх спільних стратегій, окресленні напрямів поглиблення зовнішньоторговельного співробітництва в ключових сферах та розробці інституціональних інструментів для реалізації спільних інтересів країн в межах українсько-китайських відносин. Практичне значення авторських рекомендацій і підходів підтверджується їх апробацією на 6-ти науково-практичних конференціях, «круглих столах» та семінарах, а також їх використанням у роботі Запорізької торгово-промислової палати, Запорізької обласної державної адміністрації, у навчальному процесі Запорізького

інституту економіки та інформаційних технологій, Національного інституту стратегічних досліджень в м. Львів та Державного університету штату Нью-Йорк в м. Потсдам.

V. Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях

Основні положення та найважливіші результати дослідження достатньою мірою висвітлені у публікаціях загальним обсягом 6,0 друк. арк., у тому числі участь у одній колективних монографії, опублікованій у зарубіжному виданні (0,2 друк. арк.), 11 статтях у фахових виданнях, з них участь у 6 колективних (особистий внесок автора складає 1,5 друк. арк.) та 5 одноосібних (2,3 друк. арк.), 2 публікації в інших виданнях (обсягом 1,2 друк. арк.) та 6 запроваджених тез та результатів конференцій (1 друк. арк.). Автореферат повною мірою відображає зміст основних наукових здобутків і результатів дисертаційної роботи та оформлений згідно вимог до авторефератів дисертацій.

VI. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи і автореферату

Позитивно оцінюючи досягнуті результати та наукову новизну положень дисертаційного дослідження, необхідно висловити деякі зауваження і зазначити дискусійні положення:

1. Перший розділ роботи дисертанта акцентує на ґрунтовному дослідженні теоретичних засад вивчення і оцінки економічної безпеки країни, з цієї точки зору розглядаючи інші питання розвитку зовнішньоторговельних відносин з Китаєм. З огляду на тему роботи, не варто було настільки багато уваги присвячувати питанням безпеки, нехтуючи іншими

теоретико-методологічними аспектами формування двосторонніх торговельних відносин

2. Автор детально аналізує інституційні основи зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та КНР (с. 114-140) і перспективи їхнього удосконалення (с. 186-199), при цьому, що цілком зрозуміло, виходячи перш за все з врахування українських інтересів. Тим не менш, деякі оцінки перспективності напрямів співпраці між Україною і Китаєм виглядають занадто оптимістичними, оскільки не вповні підтримуються діями китайської сторони. Зокрема, викликає певні сумніви зацікавлення Китаю у співпраці з Україною в сфері транспортної інфраструктури чи регіонального розвитку, оскільки на даному етапі Китай, вочевидь, не зараховує Україну до низки найбільш перспективних партнерів. До того ж, викликає сумніви зазначена автором зовнішньополітична позиція КНР, згідно з якою Україна розглядається як потенційний центр тяжіння у глобальній економіці, протидія зростаючому впливу Російської Федерації (с. 141 дисертації; с. 10 автореферату). Без прямого цитування китайських урядовців таке твердження є голослівним.
3. Параграф.3.1 «Стратегічні пріоритети та засоби розвитку зовнішньоторговельних відносин з КНР» присвячено дослідженню домінуючих тенденцій зовнішньоторговельної стратегії КНР; аналізу різних варіантів понять партнерства з КНР і детальному аналізу концепції «Всеосяжної (сукупної) могутності держави». У даному параграфі бажано було б чіткіше окреслити стратегічні пріоритети розвитку саме зовнішньоторговельних відносин України з КНР, а також більш детально зупинитись на конкретних засобах розвитку зовнішньоторговельних відносин з КНР, які заявлені у назві параграфа і у темі роботи. Цікавим у даному контексті міг би бути аналіз можливого застосування інструментів зовнішньоторговельної політики.
4. Приблизно половина параграфу 3.2 дисертаційної роботи присвячена дослідженню процесів мегаполізації та розвитку метрополійних

регіонів, що зовсім відповідає назві параграфу «Структурна модель економічної безпеки українсько-китайської торгівлі в умовах глобалізації».

5. З тексту дисертації не до кінця зрозуміло, чому автор, досліджуючи зовнішньоторговельні відносини України і Китаю за період 2001-2015 рр. (с. 108 дисертації, рис. 2.17), зупинив свій вибір на трьох індексах ефективності міжнародної торгівлі (інтенсивності, торгової спеціалізації, внутрішньогалузевої торгівлі), які, можливо, не достатньо повно розкривають специфіку українсько-китайських торговельних зв'язків.

6. Також є певні зауваження щодо оформлення роботи, зустрічаються незначні стилістичні і орфографічні помилки.

Втім, вказані зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Власенка Л.В., виконану на належному теоретико-методологічному і методичному рівні.

VII. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника»

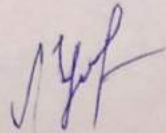
Вказані вище дискусійні положення та деякі похибки не заперечують загальної теоретичної і прикладної значущості роботи. Опанована дисертація за змістом відповідає темі, меті і окресленим завданням, паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. Дослідження є самостійною фаховою роботою, забезпечує розв'язання важливої наукової проблеми обґрунтування теоретико-методичних засад і прикладних положень щодо розвитку двосторонніх зовнішньоторговельних відносин України з КНР в умовах глобалізації. Автореферат відповідає змісту дисертації.

VIII. Загальний висновок

Актуальність обраної теми, наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертаційної роботи Власенка Л.В. «Стратегічні пріоритети та засоби розвитку зовнішньоторговельних відносин України з КНР в умовах глобалізації» дають підстави для висновку, що опанована дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних основ визначення стратегічних пріоритетів і розробки засобів та науково-прикладних рекомендацій щодо розвитку українсько-китайських торговельних відносин в умовах глобалізації, містить елементи наукової новизни і відповідає вимогам, які пред'являються до кандидатських дисертацій, а її автор Власенко Лев Валерійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент

**кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин Львівського
національного університету імені
Івана Франка**

Л.А. Українець

Вчений секретар:

Підпис *Українець Л.А.*
ПІДТВЕРДЖУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Львівського національного
університету імені Івана Франка
Госеминь